

LATVIJAS REPUBLIKAS EKONOMIKAS MINISTRIJA
PATĒRĒTĀJU TIESĪBU AIZSARDZĪBAS CENTRS

Elizabetes ielā 41/43, Rīgā, LV – 1010 ♦ tālr. (+371)7220151 ♦ fakss (+371)7338024

Rīgā

LĒMUMS
par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem
līguma noteikumiem

2006.gada 26.janvārī.

Nr.4 -lg

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – *PTAC*), ievērojot *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* (turpmāk – *PTAL*) 25.panta ceturtās daļas 6.punkta noteikumus uzsāka SIA „Elkor Līzings” patērētājiem piedāvāto kreditēšanas līgumu projektu izvērtēšanu. *PTAC* amatpersonas 2005.gada 19.oktobrī veica pārbaudi veikalā Brīvības bulvārī 21, Rīgā, kur pie kases tika sastādīts līgums par pircēja finansēšanu Nr.AB121212 – 1 (turpmāk – *Līgums*). Sakarā ar *PTAC* konstatētajiem Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija *Noteikumu par patērētāja kreditēšanas līgumu* (turpmāk – *Noteikumi*) pārkāpumiem 2005.gada 22.decembrī tika pieņemts lēmums administratīvā pārkāpuma lietā Nr.EO3 – RIG – 721, ar kuru SIA „Elkor Līzings” tika piemērots administratīvais naudas sods Ls 500 apmērā.

PTAC 2005.gada 30.novembra vēstulē Nr.1/06 – 7603 pieprasīja un 2005.gada 12.decembrī saņēma SIA „Elkor Līzings” paskaidrojumu par SIA „Elkor Līzings” patērētājiem piedāvāto līgumu projektu atbilstību *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* un *Noteikumu* prasībām. Sniegtajā paskaidrojumā SIA „Elkor Līzings” norāda, ka SIA „Elkor Līzings” līgumu 1., 2. un 3.punktos norāda visus izdevumus, kas saistīti ar patērētāja finansēšanu. Ņemot vērā to, ka pārsvarā finansēšanas līgumu termiņš ir īsāks par gadu, patērētāju ērtībai, SIA „Elkor Līzings” norāda fiksēto mēneša procentu likmi, balstoties uz kuru, var viegli aprēķināt gada procentu, likmi, to reizinot ar skaitli 12. Tāpat arī SIA „Elkor Līzings” attiecībā uz patērētājiem piedāvāto līgumu 7.3.3. un 9.punktu un pārējo līguma noteikumu atbilstību *PTAL* norāda, ka, gadījumos, kad SIA „Elkor Līzings” klients nepiekrīt kādam no finansēšanas līguma punktiem, SIA „Elkor Līzings” pielāgo līguma noteikumus konkrētam gadījumam un klientu prasībām.

Ņemot vērā, ka *PTAC* ar *PTAL* 25.panta ceturtās daļas 6.punkta noteikumiem noteiktajās funkcijās ietilpst ar patērētājiem slēgto līgumu un līgumu projektu uzraudzība un saskaņā ar *Noteikumu* 21.punktu šo noteikumu uzraudzība nodota *PTAC* kontrolē, tad *PTAC* ir tiesīgs izvērtēt SIA „Elkor Līzings” patērētājiem piedāvāto līgumu projektu atbilstību gan

PTAL, gan arī *Noteikumu* prasībām, kā arī atbilstoši *PTAL* 25.panta astotās daļas 1.punkta noteikumiem pieprasīt novērst patērētāju tiesību pārkāpumus.

PTAL 6.panta pirmajā daļā noteikts, ka ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem. Savukārt *PTAL* 3.panta 2.punkts paredz to, ka patērētāja tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi.

Līguma 1., 2. un 3.punktā norādītas kreditēšanas izmaksas – komisijas atlīdzība, kā arī saskaņā ar kreditēšanas līgumu veicamie kreditēšanas maksājumi, aizdevuma ikmēneša procentu likme 1,20% mēnesī, pirmās iemaksas summa Ls 93, preces cena, par kādu prece tiek piedāvāta par tūlītēju samaksu – Ls 849, preces cena kopā ar komisijas atlīdzību – Ls 899,09, tomēr atbilstoši *Noteikumu* 11.1.punkta noteikumiem nav norādīta gada procentu likme, kā arī atbilstoši *Noteikumu* 12.2.punkta noteikumiem – preces cena, ja tiek maksāts atbilstoši kreditēšanas līgumam. Tāpat arī *Noteikumu* 11.2.punkts uzliek par pienākumu kredīta devējam norādīt nosacījumus, ar kādiem gada procentu likme vai citas izmaksas var tikt mainītas, kā arī procedūru, kādā patērētājs tiek informēts par izmaiņām gada procentu likmē vai citās izmaksās. *Līguma* 4.6.punktā ir norādīts, ka gadījumā, ja EUR/LV kursa svārstības attiecībā pret EUR/LVL kursu uz līguma slēgšanas brīdi ir lielākas par __%, tad aizdevējam ir tiesības attiecīgā mēneša summu aprēķināt pēc minētajā *Līguma* punktā norādītās formulas, savukārt nav norādīta kārtība, kādā patērētājs tiek informēts par izmaiņām. *Līgumā* saskaņā ar *Noteikumu* 11.5.punkta noteikumiem nav norādīts tas, ka patērētājam ir tiesības uz taisnīgu kopējo kredīta izmaksu samazinājumu, ja viņš atmaksu veic pirms noteiktā termiņa.

Nemot vērā iepriekš minēto, šādā gadījumā patērētājam netiek nodrošināta iespēja pārliecināties par piedāvātā pakalpojuma izdevīgumu, kā arī iegūt pilnīgu un patiesu informāciju par SIA „Elkor Līzings” sniegto pakalpojumu atbilstoši *PTAL* 17.panta pirmās daļas noteikumiem. Līdz ar to šāds *Līguma* noteikums ir uzskatāms par netaisnīgu saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu (kontekstā ar *PTAL* 5.panta otrās daļas 5.punktu), kā ar SIA „Elkor Līzings”, nenodrošinot pareizu gada procentu likmes norādīšanu, ir pieļāvusi patērētāju tiesību pārkāpumu saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.un 3.punktu. Turklāt gadījumā, ja SIA „Elkor Līzings” ir norādījusi nepareizu gada procentu likmi, šāds līguma noteikums var tikt atzīts par spēkā neesošu un uz ar patērētājiem noslēgtajiem *Līgumiem* būtu attiecināma *Civillikuma* 1765.pantā noteiktā gada procentu likme 6% apmērā gadā.

Tāpat arī *PTAC* norāda, ka SIA „Elkor Līzings” patērētājiem piedāvātie līgumu projekti ir uzskatāmi par tipveida līgumiem, kas ir sastādīti jau iepriekš. Saskaņā ar *PTAL* 6.panta piektajā daļā teikto „līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus.” *PTAL* 6.panta sestā daļa paredz, ka „ja ir apspriesti līguma atsevišķi noteikumi vai atsevišķu noteikumu attiecīgi aspekti, tad nevar uzskatīt, ka savstarpēji apspriesti ir arī pārējie līguma noteikumi.” Savukārt *PTAL* 6.panta septītās daļas noteikumi paredz, ka, ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka konkrētie līguma

noteikumi ir apspriesti, tad tam ir šis apspriešanas fakts jāpierāda. Tādējādi standartnoteikumi (tipveida līgumu noteikumi) vienmēr uzskatāmi par neapspriestiem, un standartnoteikumu piemērošanas gadījumā faktiski nav nekādas juridiskās iespējas izvairīties no *PTAL* (un tā noteikumos ietvertās direktīvas 93/13/EEK Par netaisnīgiem līguma noteikumiem patērētāju līgumos) piemērošanas. Pat skaidri izteikts patērētāja apliecinājums, ka viņš ir iepazīstināts ar līguma standartnoteikumiem un vienojies par tiem, neizslēdz direktīvas piemērošanu (skat. Zadraks G. Netaisnīgu noteikumu direktīvas reforma. Likums un Tiesības, 2005.,4). Tādējādi uz SIA „Elkor Līzings” ar patērētājiem noslēgtajiem līgumiem ir attiecināmi *PTAL* 5. un 6.panta noteikumi.

Līguma 7.3.punktā paredzēts, ka Gadījumā, ja Aizņēmējs daļēji vai pilnā mērā nepilda savas saistības saskaņā ar apmaksas grafikā noteikto maksājuma apmēru un termiņu, Aizņēmējs neiebilst, ka Prece kļūst par ķīlu un pēc 10 (desmit) dienu notecējuma, ja Aizņēmējs nav pilnā mērā izpildījis visas savas saistības, īpašuma tiesības uz Preci pāriet Aizdevējam un Aizņēmējs apņemas izsniegt Preci Aizdevējam nekavējoties pēc Aizdevēja pieprasījuma.

7.3.1.Preces atgriešanas brīdī tiek sastādīts Akts, piedaloties Aizņēmējam un Aizdevēja pilnvarotiem pārstāvjiem.

7.3.2.Pēc akta sastādīšanas, Prece tiek nodota servisa centram, kur tiek veikta Preces vizuālā apskate un vērtības noteikšana.

7.3.3.Ja novērtējumā minētā vērtība ir mazāka par aizdevuma neapmaksāto summu, Aizdevējs ir tiesīgs celt prasību šķīrējtiesā. Saskaņā ar šī līguma 9.1.punktu, par starpības piedziņu starp neapmaksāto aizdevuma summu un Aizdevēja pārstāvja Preces novērtējumu, vai nodot starpības piedziņu jebkurai inkaso firmai pēc saviem ieskatiem.

Šajā gadījumā jāizvērtē, vai šis līguma noteikums būtu atbilstošs labticīguma prasībām, kā arī, vai tas nenostāda patērētāju neizdevīgā stāvoklī. *Civillikuma 1278.pants* paredz, ka „*ķīlas tiesība ir tāda tiesība uz svešu lietu (841.p.), uz kuras pamata šī lieta nodrošina kreditoram viņa prasījumu tādā kārtā, ka viņš var no tās dabūt šā prasījuma samaksu*” un *1280.pants* nosaka, ka „*katrā ķīlas tiesībā ir nepieciešams prasījums, par ko ķīla atbild.*” No *Civillikuma 1.pantā* noteiktā labas ticības principa izriet, ka tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības. Tādējādi arī 10 (desmit) dienu termiņš nebūtu uzskatāms par samērīgu termiņu, pēc kura aizdevējs (kredīta devējs) ir tiesīgs pārdot ķīlas tiesību priekšmetu. Tāpat arī *Līguma* noteikumos būtu nepieciešams norādīt saprātīgu termiņu brīdinājuma izteikšanai patērētājam sakarā ar nenokārtotajām parāda saistībām. Attiecībā uz *Līguma 7.3.3.noteikumu*, kas paredz aizdevēja tiesības celt prasību šķīrējtiesā, ir jāņem vērā *PTAL 6.panta* piektās daļas un *PTAL 6.panta* trešās daļas 1. un 7.punkta noteikumi. Tāpat *Līgumā* būtu jāparedz, ka, ja preces novērtējuma summa pārsniedz nepamaksāto aizdevuma summu, tad starpība tiek izmaksāta patērētājam. Ņemot vērā iepriekš minēto *Līguma 7.3.punkta* noteikums, kas paredz, ka „*Prece kļūst par ķīlu pēc 10 (desmit) dienu notecējuma...*” ir saskaņā ar *PTAL 5.panta* otrās daļas 5.punkta un 6.panta trešās daļas 1.punkta noteikumiem uzskatāms par netaisnīgu līguma noteikumu.

Līguma 9.1.punktā noteikts, ka Jebkurš strīds, domstarpība vai prasības, kas izriet no šī līguma, kas skar to vai tā pārkāpšanu, izbeigšanu vai spēkā esamību tiks izšķirts Eiropas šķīrējtiesā, viena šķīrējtiesneša sastāvā, saskaņā ar šīs šķīrējtiesas reglamentu.

Šāds līguma noteikums saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punktu vērtējams kā netaisnīgs līguma noteikums, jo paredz iespēju strīdu izskatīšanai šķīrējtiesā – Eiropas šķīrējtiesā un līdz ar to patērētājam tiek izslēgtas tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesās. Līdz ar to un, ņemot vērā iepriekš konstatēto par konkrētā *Līguma* noteikumu apspriešanu *Līguma* 9.1.punkta noteikums saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punktu ir netaisnīgs līguma noteikums. Ietverot šādu līguma noteikumu patērētājiem piedāvātajos un ar patērētājiem noslēgtajos līgumos SIA „Elkor Līzings” saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punktu pieļāvis patērētāju tiesību pārkāpumu.

Ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz *PTAL* 3.panta 2. un 3.punktu, 5.panta otrās daļas 5.punktu, 6.panta pirmo daļu, 6.panta trešās daļas 1. un 7.punktu, piekto, sesto un septīto daļu, 25.panta ceturtās daļas 6.punktu, astotās daļas 1.punktu, *Civillikuma* 1.pantu, *Noteikumu* 11.1., 11.2., 11.5., 12.2.punktu ***PTAC* uzdod SIA „Elkor Līzings” mēneša laikā no administratīvā akta spēkā stāšanās dienas:**

1) novērst patērētāju tiesību pārkāpumu, patērētājiem piedāvātajos līgumu projektos (līgumu projektu 1.,2.,3. un 4.6.punktā) ietverot *Noteikumu* 11. un 12.punktā norādīto informāciju;

2) pārtraukt pildīt ar visiem patērētājiem noslēgto līgumu 9.1.punkta noteikumus, kā arī grozīt 7.3. un 9.1.punktu noteikumus patērētājiem piedāvātajos līguma projektos;

3) atbilstoši *PTAL* 25.panta desmitās daļas noteikumiem sniegt informāciju par administratīvā akta izpildi līdz 2006.gada 6.martam.

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta pirmo daļu šo administratīvo aktu var apstrīdēt Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijā viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātam, iesniedzot iesniegumu *PTAC*.

Direktore

B.Vītoliņa

(...)